

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*

ANALYZE THE COMPONENTS OF VISIONARY LEADERSHIP BASED ON FOUR PATHS TO
ACCOMPLISHMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER ROI ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

มยุรี สรรพโกชน¹, สุเทพ เมย์ไธสง²

Mayuree Suppooch¹, Suthep Maythaisong²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.^{1,2}

Email : kruiyuy17km@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 2) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างโมเดลเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.265-0.639 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .948 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การหาความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเพิ่มพลังอำนาจ การทำงานเป็นทีม การเป็นแบบอย่างที่ดี การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการสร้างวิสัยทัศน์ 2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ทั้ง 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้อันดับที่ 1 และ 83 ตัวบ่งชี้อันดับที่ 2 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จัดเรียงอันดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านการเพิ่มพลังอำนาจ ($\lambda = 0.791$) 2) องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม ($\lambda = 0.656$) 3) องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\lambda = 0.611$) 4) องค์ประกอบการมี

ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\lambda = 0.573$) 5) การสร้างวิสัยทัศน์ ($\lambda = 0.544$) ตามลำดับ จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยเยอร์ เขต 2 โมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เที่ยงตรง (Construct Validity) ซึ่งพิจารณาจาก ค่า $\chi^2 = 17.441$, $df = 12$, $P\text{-Value} = 0.165$, $CFI = 0.955$, $TLI = 0.960$, $SRMR = 0.030$, $RMSEA = 0.003$, $\chi^2/df = 1.453 < 2$ และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability : R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.544-0.791 ซึ่งมีค่าตามเกณฑ์ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 2. หลักอิทธิบาท 4 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of these research were to 1) study the components and indicators of visionary leadership based on Four Paths to accomplishment of school administrators under Roi Et Primary Educational Service Area office 2 2) examine the validity and structural confidence of the affirmative model of Visionary leadership based on Four Paths to accomplishment of school administrators under Roi Et Primary Educational Service Area office 2. The sample group was 500 of administrators and teachers. The research tools were a 5-level estimation scale questionnaire with content validity between 0.67 – 1.00, the power of each clause was between 0.265 – 0.639, and a reliability value for the entire issue was 0.948. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. Verify model consistency and suitability with empirical data and finding structural confidence.

The results showed that: 1. The components and indicators of Visionary leadership, Overall, it was appropriate at a high level. When considering side by side: there was a high level of suitability in all 5 aspects, sorted from the highest side to the lowest by average were empowerment, teamwork, being a role model, creative thinking, and vision creation. 2. Structural validity verification results and the structural confidence of the constituents and indicators of visionary leadership based on Four Paths to accomplishment of school administrators under Roi Et Primary Educational Service Area office 2, all 5 components, 17 indicators ranked 1 and 83 indicators ranked 2, were statistically significant at the .05 level. They were ranked according to the component weight (λ) in descending order as follows: 1) Empowerment component ($\lambda = 0.791$) 2) Teamwork component ($\lambda = 0.656$) 3) Exemplary component ($\lambda = 0.656$) good ($\lambda = 0.611$) 4) creative thinking component ($\lambda = 0.573$) 5) vision formation ($\lambda = 0.544$), respectively. From checking the structural integrity visionary leadership based on Four Paths to accomplishment of school administrators under Roi Et Primary

Educational Service Area office 2, the model had construct validity which was considered from $\chi^2/2 = 17.441$, $df = 12$, $P - Value = 0.165$, $CFI = 0.955$, $TLI = 0.960$, $SRMR = 0.030$, $RMSEA = 0.003$, $\chi^2/df = 1.453 < 2$ and construct reliability (R^2) was between 0.544 - 0.791 which was the criteria value. It showed that the model was consistent and suitable for the empirical data.

Keywords : 1. Visionary Leadership 2. Four Paths to Accomplishment 3. School administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันที่เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information society) มากขึ้นการบริหารในสถานการณ์ต่าง ๆ ต้องมีผู้นำที่ประสบความสำเร็จการพัฒนาภาวะผู้นำ ต้องทำให้ผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งจะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงในองค์การโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จขององค์การในปัจจุบันและอนาคต (วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2557) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำในอนาคตจึงต้องมียุทธศาสตร์ที่กว้างไกลระดับโลก (Global perspective) ต้องชาญฉลาดและเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อปัจจัยทางวัฒนธรรมรวมถึงต้องเข้าใจองค์กรในรูปแบบใหม่จากมุมมองที่เป็นองค์รวม เพื่อการปฏิบัติงานของทุกกลไกเห็นได้จากองค์การสมัยใหม่ที่ได้นำหลักการเกี่ยวกับการบูรณาการ ความยืดหยุ่นและเปิดกว้างเพื่อรองรับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นดังนั้นผู้นำจึงต้องชอบความท้าทายและการทดลองใหม่รู้จักลดข้อจำกัดของตนและองค์การให้น้อยลง และมีความกล้าเสี่ยงอย่างรอบคอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ให้มาก (Kotter, 1988)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงภาพลักษณ์ทางความคิดในอนาคตขององค์การได้อย่างชัดเจน แนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ได้ถูกพัฒนาจากแนวคิดของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้จะครอบคลุมแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงปณิธาน (Charismatic Leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) รวมทั้งภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรม (Cultural Leadership) จากทัศนะนักวิชาการหลายท่านต่างก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันนั่นคือผู้นำจะตระหนักถึงการสร้างวิสัยทัศน์ที่แหลมคมและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างไร องค์การที่จะประสบความสำเร็จทุกองค์การต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์

จากแนวคิดของนักวิชาการดังที่กล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ นั้นต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ดีเพราะเป็นพลังที่สร้างความหมายและวัตถุประสงค์ของการทำงานในองค์การ อย่างไรก็ตามจากการรายงานสถานการณ์การศึกษาไทยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกสังกัดในภาพรวมให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ของหน่วยงานค่อนข้างน้อยขาดการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษามีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่ไม่เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทการนำในเชิงวิสัยทัศน์และขาดแนวทางการนำ

วิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติที่ชัดเจนนอกจากนี้จากการประเมินคุณภาพด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลบ่งชี้สำคัญอย่างหนึ่งคือการแสดงออกในการนำเชิงวิสัยทัศน์หรือภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ชัดเจนซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากขาดแนวทางหรือตัวชี้วัดที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ซึ่งประเด็นเหล่านี้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552- 2561) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาทางวิชาการโดยเฉพาะด้านคุณภาพของผู้เรียนครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการพบว่ามีสถานศึกษาจำนวนมากที่ไม่ได้มาตรฐานผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำขาดคุณสมบัติที่พึงประสงค์ทั้งการคิดวิเคราะห์ให้เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งภาวะผู้นำของผู้บริหารและยังไม่มีมีการกระจายอำนาจในการบริหารสู่สถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทย เป็นรัตนที่มีค่าสูงยิ่ง โดยมีหลักพุทธธรรมซึ่งเป็นคำสั่งสอนอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธองค์ที่นำมาพัฒนาให้มนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าและจัดสรรความเป็นอยู่ของมนุษย์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุกในสังคมไทย เพราะโลกทัศน์ของพระพุทธศาสนา มองว่า สังคมในฐานะที่เป็นตัวเชื่อมสำคัญที่ให้สมาชิกในสังคมมีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ถ้าหากสังคมมีความเจริญ มีความถูกต้องมีความเหมาะสมและเป็นธรรมสังคมจะเป็นเสมือนเครื่องมือหรือเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนามนุษย์เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่มีความรู้มีคุณธรรมและมีศักยภาพในอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมอีกระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานให้สำเร็จจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลหรือผู้ปฏิบัติงานควรจะเลือกหัวข้อธรรม หรือหลักธรรมที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จด้วยเหตุนี้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ควรมีหลักธรรมในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ คือหลักพุทธธรรมซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง 4 ประการ ที่เรียกว่าอิทธิบาท 4 หรือ มูลฐานแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 4 อย่างประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ ในสิ่งนั้น) วิริยะ (การกระทำบ่อยๆ ในสิ่งนั้น) จิตตะ (การคิดสิ่งนั้น) และวิมังสา (ประเมิน นิเทศ ทบทวน) ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความมุ่งหมายให้เกิดผลสำเร็จจึงควรยึดหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักในการปฏิบัติงานซึ่งช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นหน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีหน้าที่ประสานงานให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อย่างมีคุณภาพทุกระดับได้แก่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษาดูแลรับผิดชอบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 8 อำเภอ ประกอบด้วย 1) เมืองเกษตรวิสัย

2)ปทุมรัตน์ 3) พนมไพร 4) สุวรรณภูมิ 5)เมืองสรวง 6) โพนทราย 7) อาจสามารถ และ 8) หนองฮี มีจำนวนโรงเรียนในสังกัด 334 โรงเรียน มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาชาติและผลสะท้อนดังกล่าวสิ่งสำคัญที่สุดก็คือการพิจารณาถึงสาเหตุแห่งความไม่มีคุณภาพของสถานศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษาประกอบกับความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนการศึกษา

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้ได้ทราบถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 นำมาประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จให้มีประสิทธิภาพและใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างโมเดลเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ทราบถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งเป็นประโยชน์ในการบริหารงานของสถานศึกษา

3.2 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้รู้รูปแบบที่เหมาะสม เป็นแนวทางในการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3.3 ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ โดยนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 334 แห่ง จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 180 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,360 รวมจำนวนทั้งหมด

2,540 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากในการวิจัยใช้สถิติขั้นสูง(Advanced Statistics)เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) และขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีขนาดใหญ่การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามที่ คอมเลย์และ เอ ลี (Comrey and Lee, 1992) ได้เสนอแนะขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ควรมีจำนวน 500 คนขึ้นไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้จากกลุ่มผู้บริหาร ครูผู้สอน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการศึกษาจากแนวคิด หลักการ งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเติมคำ ได้แก่ โรงเรียน และอำเภอ แบบตรวจสอบรายการ(Check List) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และอายุ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลในการวัดระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 การเก็บรวบรวม ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด นำเรียนผู้อำนวยการสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล ในพื้นที่หน่วยงาน ตามวัน เวลาที่กำหนดไว้จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบแล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ 3) คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป 4) การตรวจสอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยตรวจสอบทั้งองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (First Order) และอันดับที่ 2 (Second Order)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบการภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและองค์ประกอบ

องค์ประกอบการภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	4.27	0.70	มาก	5
2. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.38	0.63	มาก	3
3. ด้านการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์	4.28	0.71	มาก	4
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.41	0.65	มาก	2
5. ด้านการเพิ่มพลังอำนาจ	4.46	0.64	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.40	0.66	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ได้แก่ ด้านการเพิ่มพลังอำนาจด้านการทำงานเป็นทีมด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ เมื่อแยกเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการเพิ่มพลังอำนาจตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการเพิ่มพลังอำนาจตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารรับฟังปัญหาการทำงานของผู้ร่วมงานที่เกิดขึ้นส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือผู้บริหารเอาใจใส่ในบทบาท หน้าที่ของบุคลากร

2) ด้านการทำงานเป็นทีมตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการทำงานเป็นทีมตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 20 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารหมั่นตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงานของตนเองอยู่เสมอส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรยึดคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต2 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารภูมิใจในความสามารถของตนเองเมื่อแก้ไขปัญหาหรือพบความสำเร็จในการทำงานส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือผู้บริหารสื่อสารให้บุคลากรยึดมั่นและร่วมสานฝันต่อวิสัยทัศน์ขององค์การ

4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธธัต เขต 2 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถคิดนอกกรอบแต่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือผู้บริหารนำความรู้ประสบการณ์ที่สะสมไว้มารประยุกต์ใช้

5) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธธัต เขต 2 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 18 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสำรวจบริบท และความต้องการ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือผู้บริหารกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำงานเพื่อเป้าหมายของโรงเรียน

5.2 การตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของโมเดลการวัด (Measurement Model) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธธัต เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธธัต เขต 2 ทั้ง 5 องค์ประกอบและ 17 ตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จัดเรียงอันดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านการเพิ่มพลังอำนาจ ($\lambda = 0.791$) 2) องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม ($\lambda = 0.656$) 3) องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\lambda = 0.611$) 4) องค์ประกอบการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\lambda = 0.573$) 5) การสร้างวิสัยทัศน์ ($\lambda = 0.544$) ตามลำดับจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธธัต เขต 2 โมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เที่ยงตรง (Construct Validity) ซึ่งพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 17.441$, $df = 12$, $P\text{-Value} = 0.165$, $CFI = 0.955$, $TLI = 0.960$, $SRMR = 0.030$, $RMSEA = 0.003$, $\chi^2/df = 1.453 < 2$ และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability : R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.544-0.791 ซึ่งมีค่าตามเกณฑ์ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอัยยธธัต เขต 2 มีผลการวิจัยบางประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 17.441 มีดัชนีวัดระดับความน่าจะเป็น (P-value) เท่ากับ 0.165 ที่องศาเสรี (df) เท่ากับ 12 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องและเหมาะสมของโมเดลเชิงเปรียบเทียบโดยวิธีของ Schumacker & Lomax เท่ากับ

0.955 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องและเหมาะสมของโมเดลเชิงเปรียบเทียบโดยวิธีของ Tucker & Lewis เท่ากับ 0.960 ค่าดัชนีวัดระดับมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ SRMR เท่ากับ 0.030 และค่าดัชนีวัดระดับความแตกต่างโดยประมาณของโมเดล RMSEA เท่ากับ 0.003 ซึ่งค่าสถิติมีความเหมาะสมผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.544-0.791 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ 1) องค์ประกอบด้านการเพิ่มพลังอำนาจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.791 2) องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.656 3) องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.611 4) องค์ประกอบการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.573 และ 5) การสร้างวิสัยทัศน์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.544 ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โมเดลมีความเชิงเที่ยงตรงโครงสร้าง (Construct Validity) หรือความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติดังนี้ 1) ไคค่าสแควร์(χ^2) มีค่ามากกว่า .05 หรือไม่มีระดับนัยสำคัญ 2) ค่าสถิติไคค่าสแควร์สัมพันธ์(χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.453 มีค่าน้อยกว่า 2 3) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องและเหมาะสมของโมเดลเชิงเปรียบเทียบโดยวิธีของ Schumacker & Lomax (CFI) มีค่ามากกว่า 0.950 4) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องและเหมาะสมของโมเดลเชิงเปรียบเทียบโดยวิธีของ Tucker & Lewis (TLI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.950 และ และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability : R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.544-0.791 ซึ่งมีค่าตามเกณฑ์ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1) ด้านการเพิ่มพลังอำนาจตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมระดับมากที่สุดนี้เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์หลักอิทธิบาท 4 มีคุณลักษณะของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ผู้บริหารค้นหาจุดเด่นของตนเอง ครูผู้สอนในสถานศึกษา เชื่อมั่นในศักยภาพของทุกคน สร้างความเชื่อมั่น เพื่อเป้าหมายและประโยชน์ของสถานศึกษาสู่ความสำเร็จได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meredith (2008) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การที่ไม่หวังผลกำไร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำของผู้บริหารในองค์การที่ไม่หวังผลกำไร กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารองค์การไม่หวังผลกำไรในโคโลราโด ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในระดับสูง

2) ด้านการทำงานเป็นทีมตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมระดับมากที่สุดนี้เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์หลักอิทธิบาท 4 การทำงานเป็นทีม เป็นความสามารถของผู้บริหารในการนำกลุ่มบุคคลปฏิบัติงานร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน การกำหนดบทบาทของสมาชิก การมอบหมายงาน การวางแผนงานร่วมกัน การติดต่อสื่อสารประสานงานกัน การตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโรบินสัน (Robinson, 2007)

กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานของกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งมีเป้าหมายร่วมกันและต้องการที่จะทำงานร่วมกันจนสำเร็จ คลอดจนแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับงานวิจัยของ

3) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์หลักอิทธิบาท 4คือการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถการประพัตินเป็นแบบอย่างแก่ผู้ตามยึดมั่นในวิสัยทัศน์มีการประพัตินดีปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมให้กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553) ที่กล่าวว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีหมายถึงพฤติกรรมของผู้นำในการเป็นแบบอย่างที่ดีมีความน่าเชื่อถือให้กำลังใจกับทุกคนบทบาทของผู้นำจึงอยู่ที่ได้ใจของผู้ร่วมงานผู้นำต้องมีความคิดดีเป็นที่ศรัทธาของทุกคนที่เกี่ยวข้องผู้นำต้องดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของเทพสุดา แพงจันทร์ศรี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ มีองค์ประกอบย่อย 11 องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้ 55 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบหลักด้านพฤติกรรมเชิงวิสัยทัศน์ มีองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 25 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะเชิงวิสัยทัศน์ มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบมีตัวบ่งชี้ 15 ตัวบ่งชี้ และ องค์ประกอบหลักด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงวิสัยทัศน์ มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบมีตัวบ่งชี้ 15 ตัวบ่งชี้ โดยพบว่า องค์ประกอบหลักที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด คือ องค์ประกอบหลักด้านพฤติกรรมเชิงวิสัยทัศน์

4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์หลักอิทธิบาท 4การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการสร้างมโนภาพที่เด่นชัดไว้ในจิตใจ มีเหตุผล มีการแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มีความคล่องแคล่วในการคิด มีความยืดหยุ่น มาใช้ในการบริหารและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความกล้าที่จะริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ โดยการระดมพลังสมองหรือวิธีการอื่นอยู่เสมอซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิกัญชลาลันเหลือ (2554) ได้วิจัยเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาระดับพฤติกรรมการแสดงออกภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเปรียบเทียบจำแนกตามเพศอายุ ประสบการณ์เป็นผู้บริหาร และระดับสถานศึกษา และเพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,080 คน ผลการศึกษาพบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกปัจจัยได้แก่ ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์และปัจจัยบรรยากาศองค์การ

จำแนกตามเพศ ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยการสื่อสารและปัจจัยบรรยากาศองค์การ จำแนกตามอายุปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยการสื่อสาร จำแนกตามประสบการณ์ ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ และปัจจัยการสื่อสารและปัจจัยบรรยากาศองค์การ จำแนกตามระดับสถานศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์จากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยบรรยากาศองค์การ ปัจจัยการสื่อสาร ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยความคิด

5) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์หลักอิทธิบาท 4 การสร้างวิสัยทัศน์เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการเก็บรวบรวม การจัดทำวิเคราะห์ข้อมูลการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของตนออกมาเป็นถ้อยคำได้อย่างชัดเจนการประเมินผล ทั้งภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sashkin (1988) อธิบายถึงการสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างภาพในอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนว่า ประสิทธิภาพที่ดีที่สุดของสถานศึกษาที่ต้องการอย่างแท้จริงคืออะไร ทั้งนี้โดยอาศัยทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนียา ชื่นเจริญ (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านประกอบด้วยการสร้างวิสัยทัศน์การเผยแพร่วิสัยทัศน์และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ตามลำดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกันอยู่ในลำดับสูงสุดรองลงมาได้แก่การทำงานอย่างสร้างสรรค์ระบบสนับสนุนในโรงเรียนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วมตามลำดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยการเผยแพร่วิสัยทัศน์การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และการสร้างวิสัยทัศน์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 61.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรพิจารณาถึงผลการวิจัยไปวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน พัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เพื่อการกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจในภาระและหน้าที่ รวมถึงการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายกาในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้

7.2.2 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักธรรมด้านอื่นทางพระพุทธศาสนาไปกำหนดนโยบาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอื่นๆ

7.3.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักธรรมด้านอื่นทางพระพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอื่นๆเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

8. เอกสารอ้างอิง

- ทัศนียา ชื่นเจริญ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เทพสุตา แสงจันทร์ศรี. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิกัญชลาลันเหลือ. (2554). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 25(1). 93-102.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). ระบบฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://data.bopp-obec.info/personal/login.php>
- Comrey and Lee. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. 2nd ed. New York : Psychology Press.
- Kotter. (1988). *The Leadership Factor*. New York : Free Press.
- Meredith. (2008). The Relationship of Emotional Intelligence and Transformational Leadership Behavior in Non-Profit Executive Leaders. *Dissertation Abstracts International*. 68(11). 810-A.
- Robinson. (2007). *The Principle of Creative Leadership*. New York : McGraw-Hill.

Sashkin. (1988). *The visionary leader*. In J. A. Conger & R. N. Kanungo, *Charismatic leadership: The elusive factor in organizational effectiveness*. New York : Jossey-Bass.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุเทพ เมย์ไรสง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้เมตตาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้บริหาร และครูผู้สอน ในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการทดลองเครื่องมือในการวิจัย และการตอบแบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เพื่อนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และให้ กำลังใจด้วยดีเสมอมา สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดาและญาติมิตร อันเป็นที่เคารพรักยิ่งของผู้วิจัย ซึ่งวางรากฐานการศึกษาที่ดี และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัย